

Forslag

til

Lov om ændring i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v.

Fremsat den 13. marts 1964 af *ministeren for Grønland*.

§ 1.

I lov nr. 271 af 27. maj 1950 om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 107 af 21. marts 1959, affattes kapitel IV således:

„Kapitel IV.

Grønlandsrådet.

§ 24. Der oprettes et råd, hvis opgave er at følge udviklingen i Grønland og at afgive indstillinger til ministeren for Grønland med hensyn til spørgsmål vedrørende den centrale planlægning og koordinering af det offentlige virksomhed i Grønland.

Stk. 2. Rådet består af en af kongen udnævnt formand, de to for Grønland valgte medlemmer af folketinget, et medlem valgt af hvert af de i folketingets finansudvalg repræsenterede partier blandt dets medlemmer i folketinget og tre medlemmer af grønlands landsråd valgt af dette.

Stk. 3. I tilfælde af formandens forfald beskikker ministeren for Grønland en midlertidig formand for rådet. For de to for

Grønland valgte medlemmer af folketinget er disses stedfortrædere til folketinget tillige stedfortrædere til rådet. For de af partierne og landsrådet valgte medlemmer vælges stedfortrædere af partierne og landsrådet.

Stk. 4. Formanden udnævnes for 5 år. Rådets øvrige medlemmer vælges for henholdsvis folketingets og landsrådets valgperioder. Ved nyvalg til folketinget bevarer de hidtidige for Grønland valgte folketingsmedlemmer deres sæde i rådet, indtil de nyvalgte medlemmers valg er godkendt af folketinget.

Stk. 5. Til bistand for rådet oprettes et sekretariat, hvis leder henhører direkte under ministeren for Grønland.

Stk. 6. De med rådets virksomhed forbundne udgifter afholdes af statskassen.

Stk. 7. Ministeren for Grønland fastsætter rådets forretningsorden.“

§ 2.

Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af ministeren for Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Indledning.

Det grønlandske samfunds specielle struktur, der er en følge af landsdelens geografiske beliggenhed og udstrækning, klimaet og befolkningens baggrund og forudsætninger, har i tidens løb

Min. for Grønland j. nr. 0860-17-04.

medført, at behandlingen af de grønlandske problemer på mange områder har været særegen i forhold til det øvrige danske rige.

Af denne grund har administrationen af Grønland hidtil på afgørende måde adskilt sig fra den

øvrige danske centraladministration, bl.a. derved, at de forskellige administrationsopgaver ikke har været opdelt mellem fagministerierne, men for langt størstedelen været samlet i et centralt administrationsorgan, der har haft til eneste opgave at varetage og fremme de grønlandske anliggender på områder, hvor en behandling i Danmark har været påkrævet, og hvis styrke har været kendskabet til de grønlandske forhold.

Egenarten i de grønlandske administrationsforhold har ligeledes givet sig udtryk i eksistensen af folketingets Grønlandsudvalg, der har virket som et særligt mellemled mellem den centrale grønlandsadministration og folketinget.

Siden lovgivningen efter Grønlandskommissionen sluttede sit arbejde i 1950 og efter grundlovsændringen af 1953 har den grønlandske befolknings folkevalgte repræsentanter i landsrådet, kommunalbestyrelser og i folketinget udøvet en stigende indflydelse på udviklingen i deres landsdel. Der har i Grønlandsudvalget af 1960 været enighed om, at denne indflydelse bør øges, således at den grønlandske befolkning gennem sine valgte repræsentanter i videst muligt omfang får medbestemmelsesret og derigennem påtager sig et medansvar for politikken i Grønland.

Der har i tidens løb og i særlig grad efter, at den store Grønlandskommission afsluttede sit arbejde i 1950, fundet en betydelig kapitaloverførsel sted fra den danske stat til Grønland. Denne kapitaloverførsel er sket dels til finansiering af anlægsarbejder, dels til dækning af driftsudgifter inden for sundhedsvæsen, skolevæsen, tekniske virksomheder, industrialisering og anden af det offentlige finansieret virksomhed. Det må antages, at der fortsat i en lang årrække fremover må finde en kapitaloverførsel sted fra den danske stat til Grønland af ikke mindre omfang end i de senere år. Dette indebærer, at der hvert år må tages stilling til problemer vedrørende den grønlandske økonomi, og der må hertil kræves en kontinuerlig forudgående planlægning og samordning af de administrative problemers løsning i forbindelse med en aktiv dansk politik til udvikling af det grønlandske samfund.

Ud fra de ovennævnte betragtninger har Grønlandsudvalget af 1960 fremsat forslag om, at der etableres et råd til varetagelse af de påkrævede planlæggende og koordinerende funktioner, og at repræsentanter for de grønlandske folkevalgte organer som medlemmer af et sådant råd får lejlighed til at deltage i koordineringen og i planlægningen på et så tidligt stadium som muligt.

Det er tanken, at et sådant råd på grundlag af

materiale, der tilvejebringes af Ministeriet for Grønland, Den kgl. grønlandske Handel, andre ministerier og institutioner, der udøver virksomhed i Grønland, samt af lokale organer og myndigheder i Grønland, skal foretage en central planlægning og koordinering af grønlandsarbejdet. Grønlandsudvalget af 1960 har samtidig henstillet, at man overvejer en aflastning af Ministeriet for Grønland gennem afgivelse af egnede sagsområder til fagministerierne, og rådets virksomhed forudsættes at få øget betydning, efterhånden som sådanne sagsområder afgives.

Med oprettelsen af Grønlandsrådet ønskes endvidere etableret et organ, der løbende kan følge udviklingen i Grønland, således at det kan undgås jævnligt at nedsætte grønlandskommissioner og -udvalg til overvejelse af udviklingspolitikken i Grønland.

Samtidig med oprettelsen af Grønlandsrådet, der efter forslaget skal bestå af grønlandske politiske repræsentanter og repræsentanter for de politiske partier i folketinget, foreslås det, at Folketingets Grønlandsudvalg indstiller sin virksomhed, idet denne fremover naturligt vil overgå til rådet.

Det skal alene være Grønlandsrådets opgave at være rådgivende, og der skal ikke tillægges det nogen besluttende myndighed; denne tilkommer folketinget, regeringen og ministeren for Grønland, og for de områder, der er henlagt til det lokale selvstyre, landsrådet og kommunalbestyrelserne.

Forslaget er tiltrådt af Grønlands landsråd.

Til § 1.

Til stk. 1. Der henvises til bemærkningerne indledningen.

Til stk. 2. Grønlandsudvalget af 1960 har indstillet, at rådet på lige fod skal repræsentere politiske opfattelser i Grønland og hernede. Det er derfor foreslået, at de 2 for Grønland valgte medlemmer af folketinget skal være fødte medlemmer af rådet, og at interesser i Grønland herudover skal være repræsenteret af 3 medlemmer, valgt af landsrådet blandt dets medlemmer.

Det foreslås, at de politiske partier i folketinget repræsenteres således, at hvert af de i folketingets finansudvalg repræsenterede partier vælger et medlem. Fremgangsmåden anses for at være i overensstemmelse med Grundlovens § 52, da det ikke er folketinget, der som sådant repræsenteres i rådet.

Et flertal i Grønlandsudvalget af 1960 har foreslået, at formanden udnævnes af kongen. Det forudsættes, at formanden ikke er en af de ovenfor anførte medlemmer.

Til stk. 3. Bestemmelsen svarer til den for Folketingets Grønlandsudvalg gældende ordning. For de to grønlandske folketingsmedlemmer anses det for naturligt, at disses stedfortrædere til folketinget tillige er stedfortrædere i Grønlandsrådet i den rækkefølge, hvori de er optaget på kandidat-anmeldelsen.

Til stk. 4. Bestemmelsen tager sigte på, at formanden gennem udnævnelse for en længere periode end de øvrige medlemmer kan sikre kontinuiteten i rådets arbejde. De øvrige medlemmer af rådet påregnes valgt for henholdsvis folketingets og landsrådets valgperiode.

Folketingsvalgloven for Grønland indeholder hjemmel til, at folketingsvalg i Grønland afholdes på en anden dag end den almindelige valgdag i den øvrige del af riget, men dog således, at de grønlandske folketingsmedlemmers mandater bortfalder samtidig med de hernede valgte folketingsmedlemmers. Det er dog i landsrådslovens § 24, stk. 2, bestemt, at såfremt folketingsvalg i Grønland først kan finde sted, efter at der har været afholdt valg i den øvrige del af riget, bevarer de i Grønland valgte medlemmer deres sæde i Folketingets Grønlandsudvalg, indtil folketingsvalg i Grønland har fundet sted. Efter de seneste års forbedringer i samfærdsels- og kommunikationsforholdene må risikoen for, at der ikke kan afholdes valg samme dag i Grønland og hernede anses for temmelig ringe. Dertil kommer imidlertid, at vanskeligheder med at indsamle valgmaterialer efter det afholdte valg kan medføre, at et længere tidsrum kan hengå, før de nyvalgte medlemmer kan få deres valg godkendt og komme til at deltage i folketingets arbejde. For at undgå, at de to folketingsmedlemmers pladser i rådet er ubesat i denne periode, foreslås det, at de hidtidige for Grønland valgte

folketingsmedlemmer bevarer deres sæde i rådet, indtil de nyvalgte medlemmer er indtrådt i folketinget.

Til stk. 5. Grønlandsudvalget af 1960 har under hensyn til arbejdets betydning og særlige karakter henstillet, at sammenblanding med de daglige forvaltningsopgaver undgås, og har derfor foreslået, at der til varetagelse af rådets sekretariatsforretninger og til samling og tilvejebringelse af det fornødne arbejdsmateriale for rådet oprettes et særligt sekretariat, placeret direkte under ministeren for Grønland.

Til stk. 6. Bestemmelsen modsvarer de i loven indeholdte bestemmelser, hvorefter udgifter i forbindelse med landsrådets arbejde afholdes af landskassen og udgifter i forbindelse med kommunalbestyrelsernes arbejde afholdes af kommunekasserne.

Til stk. 7. I forretningsordenen tænkes optaget nærmere bestemmelser om formen for rådets virksomhed og angivelse af de emner, det må anses for særlig betydningsfuldt, at rådet behandler.

Der vil endvidere blive givet bestemmelser om tilkaldelse af sagkyndig bistand og om beskikkelse af særlige tilforordnede til rådet og om sådannes deltagelse i rådets arbejde. Det påregnes således, at departementschefen i Ministeriet for Grønland og landshøvdingen over Grønland, såfremt han ikke af landsrådet er indvalgt som medlem af rådet, fast tilforordnes som deltager i alle rådets møder, og at det samme skal gælde direktøren for Den kgl. grønlandske Handel og lederen af Grønlands tekniske Organisation. Herudover tænkes der beskikket tilforordnede for andre ministerier og institutioner, der har overtaget administrative opgaver i Grønland, samt særlige udvalg, såsom Samfundsforskningsudvalget for Grønland, Det grønlandske Lovudvalg m.fl.